



๒๕๕๖

เพราะคนส่วนใหญ่ เห็นหน้าฉันเป็นกล้วยไม้ ฉันจึงต้องหันมาจับงานพัฒนา การศึกษาทางเลือก



ระพี สาคริก

ศาสตราจารย์

เธอที่รักของฉัน หวนกลับไปนึกถึงตั้งแต่ช่วงที่ฉันมีอายุเพียง 10 ขวบ ฉันได้พบกับกลุ่มบุคคลที่มีเงินกลุ่มหนึ่ง นำเอากล้วยไม้มาปลูกเล่นโดยใช้กล้วยไม้เป็นเครื่องมือแห่งความร่ำรวยและความมีหน้ามีตา แถมยังนำกล้วยไม้ราคาแพงๆ มาใช้เป็นเครื่องมือดูถูกเด็กและชาวนาชาวไร่ว่าเป็นคนยากจนจึงไม่สมควรจะปลูกกล้วยไม้

ฉันเริ่มรู้สึกว้า สักคมนี้มันไม่ยุติธรรมและทำให้ไม่น่าอยู่ จึงไม่อาจนั่งดูคาย จากนั้นเป็นต้นมาฉันได้ตั้งปณิธานไว้ว่า ชีวิตนี้ตนจะต้องต่อสู้กับความอยุติธรรมทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไรก็ตามและเงื่อนไขดังกล่าวนั้นได้เข้าไปอยู่ภายในจิตใต้สำนึกของฉัน อันจะนำไปสู่การปฏิบัติทุกสิ่งทุกอย่าง

แต่คนไทยทั่วไปกลับมีความรู้สึกติดอยู่กับเปลือกนอก จึงคิดได้แต่เพียงว่า ฉันสอนให้คนทั่วไปปลูกกล้วยไม้เป็นและผสมกล้วยไม้เพื่อการค้าขายได้เท่านั้น ซึ่งภาพสะท้อนดังกล่าวครั้งใดที่ฉันแลเห็น มันก็ทำให้ฉันรู้สึกอึดอัดใจ ดูเหมือนจะยิ่งเพิ่มพลังในการขับเคลื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาที่การจัดการศึกษา

นี้แหละ ที่เป็นเหตุให้ตัวฉันเองไม่ว่าจะเดินทางไปไหน คนทั่วไปจึงมักเห็นหน้าฉันเป็นอาจารย์กล้วยไม้อย่างเดียว

บ้างก็ถามว่า “ที่บ้านของท่านอาจารย์คงมีกล้วยไม้สวยๆ งามๆ เต็มไปหมด” จนกระทั่งฉันต้องตอบสวนกลับไปว่า “บ้านฉันคือแผ่นดินไทยทั้งประเทศ”

ภาพสะท้อนดังกล่าวได้ทำให้ฉันรู้สึกผิดหวังกับการจัดการศึกษาของไทยเท่าที่ผ่านพ้นมาแล้วเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะสิ่งดังกล่าวได้บอกให้ฉันรู้ความจริงว่า คนในสังคมไทยส่วนใหญ่ขาดคุณธรรมและจริยธรรมอย่างเห็นได้ชัด จึงไม่รักที่จะใช้ชีวิตติดดินให้เป็นธรรมชาติ เมื่อปฏิเสธการใช้ชีวิตติดดินก็ย่อมรังเกียจพื้นดินซึ่งเป็นถิ่นเกิดของตัวเอง หากความจริงเป็นเช่นนี้ก็คงไม่อาจรักษาแผ่นดินไทยเอาไว้ให้ยั่งยืนอยู่ได้ ดังนั้นคงต้องใช้ศิลปะในการพูดรวมทั้งการปฏิบัติที่สะท้อนให้คนพวกนี้คิดได้เอง

อยู่มาวันหนึ่ง เมื่อปี ค.ศ.2000 ได้มีการจัดงานฉลองกันในประเทศต่างๆ อย่างน้อย 3 – 4 ประเทศรวมทั้งประเทศญี่ปุ่นซึ่งทำการสำรวจโดยใช้เทคโนโลยี เพื่อต้องการทราบว่าใครจะเป็นผู้ปราชฎาเรื่อง “Man and Nature” ได้ดีที่สุด ในที่สุดผลการสำรวจนั้นก็มาตกลงที่ตัวฉันเอง

ฉันจึงได้รับเชิญให้ไปพูดเรื่องนี้ในงาน AIPH ซึ่งจัดขึ้น

ในต้นเดือนเมษายนโดยมีตัวแทนจากประเทศญี่ปุ่นรวม 5 คน เดินทางมามอบหนังสือเชิญให้ฉันถึงที่บ้าน ในวันนั้นพิธีเปิดงานได้คัดเลือกบุคคลที่สังคมยอมรับรวม 10 คน มายืนจัดรับเปิดงานในพิธี ถ้าแหงนขึ้นไปดูบนท้องฟ้าจะเห็นเครื่องบินเฮลิคอปเตอร์ 3 กลุ่ม กลุ่มละ 3 ลำ ที่ภายนอกตัวเครื่องบินมีสีส้มต่างๆ อันสวยงามบินแปรขบวนอยู่บนนั้นอย่างน่าดูที่สุด

งานนี้เกิดขึ้นที่เกาะอาวาจิซึ่งอยู่ในอ่าวเมืองโกเบ แต่มีสะพานเชื่อมโยงจากแผ่นดินใหญ่ไปสู่เกาะเพื่อให้ความสะดวกแก่การจราจร

พิธีการเปิดงานได้เกิดขึ้นในห้องประชุมของโรงแรมใหญ่ ซึ่งเพิ่งสร้างขึ้นมาใหม่ โดยมีมกุฎราชกุมารเป็นองค์ประธาน หลังจากนั้นการบรรยายพิเศษก็ได้เกิดขึ้นโดยเชิญให้ฉันขึ้นไปพูดบนเวที และมีนักวิชาการในสาขาสังคมชั้นหวักะทางสังคมของญี่ปุ่นคนหนึ่งนั่งประกบเพื่อหวังถอดความรู้จากองค์ปาฐก

ฉันเห็นเป็นโอกาสที่จะพูดเรื่องซึ่งอยู่ในจิตใจได้สำนึกที่คับอกคับใจมานาน ออกมาให้ผู้ฟังสามารถแลเห็นด้วยปัญญาอย่างชัดเจนจึงเริ่มต้นขึ้นว่า **“บัดนี้อายุฉันย่างเข้า 80 ปีแล้ว ฉันได้เริ่มต้นเพาะเมล็ดกล้วยไม้เมล็ดเล็กๆ ซึ่งเป็นพันธุ์ที่หาดูได้ยาก ตั้งแต่ตัวเองยังเป็นเด็กเล็กๆ คนหนึ่ง”**

ฉันเฝ้ารดน้ำ ทำนุบำรุง และเลี้ยงดูกล้วยไม้ต้นนี้อย่างทะนุถนอมมาตลอด จนกระทั่งเติบโตยิ่งขึ้นและมีดอกอันสวยงามให้คนได้ชื่นชมไปทั่วโลกและมีความสุข แต่กล้วยไม้พันธุ์นี้มันไม่เหมือนกับพันธุ์ที่ท่านทั้งหลายได้พบเห็นกันในชีวิตประจำวัน ซึ่งแม้จะมีดอกสวยงามแค่ไหน แต่ในที่สุดมันก็จะเหี่ยวเฉาและร่วงหล่นจมดินจมทรายไปตามกาลเวลา

แต่กล้วยไม้พันธุ์ที่ฉันได้เริ่มต้นผลิตออกมาจากใจตนเอง เมื่อมันออกดอกแล้วนอกจากไม่สูญหายไปไหน หากยังคงสามารถสืบทอดความสวยงามสดใสงดงามไปให้ชนรุ่นหลังได้ชื่นชมสนใจอีกด้วย ฉันจึงขออนุญาตตั้งชื่อกล้วยไม้พันธุ์ใหม่นี้ว่า **“ความรักในเพื่อนมนุษย์”**

ฉันสังเกตเห็นสภาพสตรีชาวแคนาดา 3 คน ซึ่งนั่งอยู่ด้านหลังขององค์มกุฎราชกุมารควักผ้าเช็ดหน้าขึ้นมาเช็ดหน้าตา เรื่องนี้ฉันได้เคยเขียนไว้ในอดีตมาแล้ว

เมื่อบ่ายวันศุกร์ที่ 23 มีนาคม พ.ศ.2555 ได้มีทีมงานโทรทัศน์จาก ThaiPBS ไปประชุมที่สถาบันอาศรมศิลป์ ฉันได้พบคุณดิษสุวรรณ สามพี่น้อง ซึ่งเป็นรองผู้อำนวยการคนหนึ่ง เธอเคยเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รุ่นที่ KU38 ในช่วงที่ฉันดำรงตำแหน่งอธิการบดี

เธอได้กล่าวขึ้นว่า ช่วงนั้นมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีดอกกล้วยไม้สวยๆ งามๆ บานเต็มไปหมด ที่แรกฉันก็นึกไม่ถึงว่าหมายความอย่างไร? แต่ครั้งมานึกถึงเรื่องราวที่ได้

เขียนลงไว้ในบทความเรื่องนี้จึงทราบว่า ความหมายของดอกกล้วยไม้สวยๆ งามๆ ที่เธอหมายถึงนั้นมันคืออะไร

| | | |
|---------------|-------------|---------------|
| กลิ่นกล้วยไม้ | หอมระรื่น | ชื่นดวงจิต |
| ดูจได้มิด | สนิทเนื้อ | เหนือกลิ่นหอม |
| แสนสุดซึ้ง | ถึงวิญญาณ | ผ่านใจยอม |
| มอบความหอม | พร้อมความดี | ศรีกำจาย |
| อันกล้วยไม้ | ที่หมายถือ | คือชีวิต |
| ถือความรัก | จากดวงจิต | มอบมิตรหมาย |
| ให้ทุกคน | ได้ท่วมทับ | ล้นใจกาย |
| ด้วยใจหมาย | ให้มีสุข | ทุกวันคืน |
| อันกล้วยไม้ | ที่หมายถึง | ซึ่งสิ่งนี้ |
| สะอาดใส | ไร้สี | ไม่มีฝืน |
| มีแต่ใจ | ที่ให้สุข | ทุกวันคืน |
| พาชุ่มชื่น | ระรื่นใจ | ให้รับกัน |
| ไม่มีกรอบ | ครอบดวงใจ | ด้วยได้อัน |
| ไม่มีฝืน | ให้ทุกชาติ | ไม่คาดฝัน |
| ทุกระดับ | ทุกคนชั้น | ปันใจกัน |
| หวังสุขสันต์ | บันดาลใจ | ให้ชูธรรม |

